Európai Parlament
2024-2029

Halászati Bizottság

2025/2054(INI)

24.09.2025

JELENTÉSTERVEZET

Az óceándiplomácia szerepéről az EU halászatának és akvakultúrájának versenyképességében
(2025/2054(INI))

Halászati Bizottság

Előadó: Željana Zovko

TARTALOM

Oldal

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÁLLÁSFOGLALÁSÁRA IRÁNYULÓ INDÍTVÁNY 3

INDOKOLÁS 8

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÁLLÁSFOGLALÁSÁRA IRÁNYULÓ INDÍTVÁNY

Az óceándiplomácia szerepéről az EU halászatának és akvakultúrájának versenyképességében

(2025/2054(INI))

Az Európai Parlament,

– tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 43. cikkére,

– tekintettel az Egyesült Nemzetek Szervezetének 1982. december 10-i tengerjogi egyezményére,

– tekintettel a közös halászati politikára, és annak külső dimenziójára,

– tekintettel „Az európai óceánügyi paktum” című, 2025. június 5-i bizottsági közleményre (COM(2025)0281), valamint a Bizottság és az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének „A fenntartható kék bolygó felé vezető út kijelölése – Közös közlemény az EU nemzetközi óceánpolitikai irányítási menetrendjéről” című, 2022. június 24-i közös közleményére (JOIN(2022)0028), amely négy fő prioritást határoz meg: az óceánokra vonatkozó globális irányítási keret megerősítése, az óceánok fenntarthatóságának 2030-ig történő elérése, a tengeri biztonság és védelem javítása, valamint az óceántudomány és az óceánokkal kapcsolatos ismeretek előmozdítása,

– tekintettel az óceánpolitikai irányításról, a halászatról és a kék gazdaságról szóló korábbi állásfoglalásaira,

– tekintettel eljárási szabályzata 55. cikkére,

– tekintettel a Halászati Bizottság jelentésére (A10-0000/2025),

A. mivel a Föld felszínének 71%-át és az EU területének több mint 65%-át óceánok és tengerek borítják; mivel az EU felügyeli a világ legnagyobb kollektív tengeri térségét, amely 25 millió km² kizárólagos gazdasági övezetet, több mint 70 000 km partvonalat foglal magában, és polgárainak 40%-a a tenger 50 km-es körzetén belül él;

B. mivel a mintegy 69 000 hajóból álló uniós halászflotta, amely az EU tengeri jelenlétét testesíti meg, a világ egyik legfenntarthatóbb és legszigorúbban szabályozott halászflottája, de csökkenő kvótákkal, magas működési költségekkel, nehézkes szabályozással gyengébb normákat követő, EU-n kívüli országok tisztességtelen versenyével szembesül;

C. mivel az EU tengeri eredetű élelmiszereinek 70%-át importálja, ami stratégiai függőséget teremt, aláássa az önellátást és az ágazatot tisztességtelen gyakorlatoknak teszi ki;

D. mivel az EU 18 regionális halászati gazdálkodási szervezet tagja, és vezető szerepet

játszik a halászati gazdálkodásra és a tengervédelmi gyakorlatokra vonatkozó szabályokról és azok végrehajtásáról folytatott többoldalú tárgyalásokon;

E. mivel az óceánok elsavasodása, a tengeri hulladék, az élőhelyek állapotának romlása és az éghajlatváltozás veszélyezteti a tengeri biológiai sokféleséget, míg a jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászat és az árnyékflották veszélyeztetik az EU biológiai sokféleségét és halászatát, és tisztességtelen versenyt teremtenek;

F. mivel a brexit új nehézségeket idézett elő az Atlanti-óceán északkeleti részén folytatott uniós halászati irányítás terén, ami hatással van a kvótaelosztásra, a halászterületekhez való hozzáférésre és a kereskedelem dinamikájára;

Az óceándiplomácia megerősítése

1. kiemeli, hogy tengeri területének mérete, gazdasági súlya, valamint jogi és szabályozási vezető szerepe miatt az EU egyedülálló helyzetben van ahhoz, hogy vezető szerepet töltsön be a globális óceánpolitikai irányítás terén; emlékeztet arra, hogy az EU rendelkezik a világ legnagyobb kizárólagos gazdasági övezetével , és már most is elkötelezett tengeri erőforrásainak a jövő generációi számára történő megóvása mellett;

2. kéri, hogy az óceándiplomáciát építsék be az EU közös kül- és biztonságpolitikájába a szabályokon alapuló tengeri rend védelme, a tengeri erőforrások fenntartható kiaknázásának biztosítása, az uniós normák előmozdítása, valamint a jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászat és az árnyékflották, a kalózkodás, valamint az uniós halászhajókkal és az uniós infrastruktúrákkal, különösen a tenger alatti infrastruktúrákkal szembeni ellenséges vagy erőszakos cselekmények elleni küzdelem érdekében, konkrét intézkedések, például haditengerészeti missziók révén;

3. üdvözli az európai óceánügyi paktumot mint olyan integrált stratégiát, amely egyesíti a tengeri biztonságot, a kereskedelem védelmét, a környezeti felelősséget és a diplomáciát; hangsúlyozza, hogy a haditengerészeti telepítések, az infrastruktúra felügyelete, biztosítási és a piac stabilizálására irányuló intézkedések, a megerősített kibervédelem és a határozott jogérvényesítés ötvözésével az EU biztonságos és megbízható kereskedelmi útvonalakat tarthat fenn, ezáltal erősítve hitelességét és vezető szerepét a szabályokon alapuló globális rendben;

4. üdvözli az új földközi-tengeri paktumot mint a régió békéjének, stabilitásának és jólétének megerősítésére irányuló kiemelt kezdeményezést; felhívja a Bizottságot, hogy az Unió a Mediterrán Térségért és más regionális szervekkel szoros partnerségben kezelje prioritásként e paktum végrehajtását, és támaszkodjon a korábbi hasonló kezdeményezések tapasztalataira és bevált gyakorlataira annak érdekében, hogy kézzelfogható előnyöket biztosítson a part menti közösségek, az ökoszisztémák és a gazdasági reziliencia számára a medencében;

5. felhívja a Bizottságot, hogy teljes mértékben használja ki a stabil óceándiplomáciát mint stratégiai eszközt a közös célkitűzések regionális halászati gazdálkodási szervezeteken és fenntartható halászati partnerségi megállapodásokon keresztül történő előmozdítására, különös figyelmet fordítva az uniós halászok és a nem uniós országok halászai közötti valódi egyenlő versenyfeltételek és tisztességes verseny biztosítására, hangsúlyozva ugyanakkor, hogy az EU-nak olyan halászflottát kell fenntartania, amely ki tudja használni a fenntartható halászati partnerségi megállapodások kiterjesztésével

létrejövő új halászati lehetőségeket;

6. támogatja a tengeri és kritikus infrastruktúrák biztonságára vonatkozó rendelkezések beépítését az uniós kereskedelmi megállapodásokba és partnerségekbe, biztosítva, hogy a tengeri védelem az EU Global Gateway stratégiájának és az EU külső gazdasági és diplomáciai menetrendjének központi elemévé váljon;

7. jóváhagyással veszi tudomásul az EU nemzetközi óceánpolitikai irányítási menetrendjéről szóló, 2022. június 24-i közös bizottsági közleményt és az európai óceánügyi paktum Bizottság általi közelmúltbeli elfogadását, amelyet 1 milliárd EUR összegű finanszírozás támogat a tengeri biológiai sokféleség megőrzése és a fenntartható kék gazdaság fejlesztésének megerősítése érdekében; üdvözli, hogy az európai óceánügyi paktumot a hosszú távú uniós növekedés stratégiai elemeként beépítették az EU versenyképességi iránytűjébe;

8. sürgeti az EU-t, hogy támogassa az érdekelt feleket egy olyan európai tengerhasznosítási ágazati szövetség létrehozásában, amely integrálja a halászatot, az akvakultúrát, a hajógyártást, a stratégiai beruházásokat és a technológiát, ugyanakkor elismeri valamennyi tengeri ágazat kölcsönös függőségét a versenyképesség, a foglalkoztatás, a zöld és digitális átállás, valamint a tengeri erőforrások fenntartható használata tekintetében;

9. felhívja az Európai Külügyi Szolgálatot, hogy jelentősen növelje a beruházásokat az európai diplomaták óceánügyi kérdésekben való képzésébe, különös hangsúlyt fektetve a tenger- és óceánpolitikai irányítással kapcsolatos szakértelem megerősítésére az uniós küldöttségeken és a nem uniós országokba, különösen a part menti országokba irányuló missziókon belül; kéri, hogy az Európai Külügyi Szolgálatot vonják be az európai óceánügyi paktum stratégiai jelentőségének előmozdításába;

A halászat és az akvakultúra versenyképessége

10. hangsúlyozza, hogy csökkenteni kell az adminisztratív terheket, és fel kell gyorsítani az élelmezésbiztonságot javító projektekkel kapcsolatos eljárásokat; kéri, hogy az Európai Beruházási Bankkal és a helyi hatóságokkal való együttműködés révén egyszerűsítsék a szárazföldi és part menti területekhez való hozzáférést, ami elengedhetetlen lépés a fenntartható és versenyképes akvakultúra-ágazat fenntartásához;

11. sürgeti a Bizottságot, hogy alaposan értékelje a halászat hosszú távú fenntarthatóságát és jövedelmezőségét befolyásoló strukturális tényezőket és tendenciákat;

12. célzott intézkedésekre szólít fel a generációs megújulás biztosítása és a halászati pályák vonzerejének növelése érdekében a modern, biztonságos és digitalizált halászflottákba történő beruházások, képzési programok, betegségmegelőzési kezdeményezések és jobb munkafeltételek révén; felhívja a Bizottságot és a tagállamokat, hogy egy új uniós vámügynökség teljes körű kihasználásával erősítsék meg a kikötőket és a vámellenőrzéseket, hogy megvédjék a halászokat a kábítószer- és migránskereskedőktől, és javítsák az importált tengeri termékek nyomonkövethetőségét;

13. kéri a legkülső régiókban a halászflották megújításának támogatását a legkülső régiók halászati ágazata jövőjének védelme és a fenntartható helyi fejlődéshez való hozzájárulás érdekében; kéri a Bizottságot, hogy biztosítsa a legkülső régiók különleges

szerepét a szomszédos országokkal vagy régiókkal kötött uniós fenntartható halászati partnerségi megállapodásokban, például infrastruktúra, flotta vagy ágazati támogatások formájában;

14. felhívja a Bizottságot, hogy támogassa a fogyasztói tudatosságot, és ösztönözze az átláthatóság és a nyomonkövethetőség iránti igényt, biztosítva a tengeri eredetű élelmiszerek eredetére, minőségére és fenntarthatóságára vonatkozó részletes információkat; hangsúlyozza, hogy olyan piaci normákat kell kidolgozni, amelyek egyenlő versenyfeltételeket garantálnak az EU-ba importált tengeri eredetű élelmiszerek és tengeri termékek számára, biztosítva, hogy azok hasonló környezetvédelmi és fenntarthatósági kritériumoknak feleljenek meg;

15. sürgeti a közös halászati politikán belüli azon szabályozási akadályok azonnali felszámolását, amelyek hátráltatják a dekarbonizációs erőfeszítéseket és a flotta megújítását, különös figyelmet fordítva a legkülső régiók halászflottáinak igényeire;

Környezetvédelmi és tudományos vezető szerep

16. üdvözli, hogy az EU vezető szerepet tölt be a globális óceánpolitikai irányítás terén, különösen az 52 országot tömörítő, a nemzeti joghatóságon kívül eső területek tengeri biológiai sokféleségével foglalkozó ambiciózus koalíció létrehozásában betöltött szerepe révén; szorgalmazza a nemzeti joghatóságon kívül eső területek tengeri biológiai sokféleségének megőrzéséről és fenntartható hasznosításáról szóló, az ENSZ Tengerjogi Egyezményének keretében létrejött megállapodás gyors ratifikálását és végrehajtását a nyílt tengerek hatékony védelmének és fenntartható kezelésének biztosítása érdekében;

17. kéri, hogy a Bizottság és a tagállamok – többek között a Nemzetközi Tengerfenék Hatóságon keresztül – mozdítsák elő a mélytengeri bányászatra vonatkozó nemzetközi moratóriumot mindaddig, amíg az átfogó tudományos kutatások nem bizonyítják, hogy az ilyen tevékenységek a biológiai sokféleség csökkenése vagy az ökoszisztéma romlása nélkül is végezhetők; sürgeti az összes országot, hogy alkalmazzák az elővigyázatosság elvét, és támogassák ezt a moratóriumot a globális környezeti felelősségvállalás jegyében;

18. sürgeti az Antarktiszon, többek között a Weddell-tengeren és az Antarktiszi-félszigeten található védett tengeri területek gyors kijelölését; felhívja a Bizottságot, hogy aktívan támogassa ezeket a védett tengeri területeket az e régiókban tevékenykedő más globális szereplők növekvő igényeire adott kiegyensúlyozott válasz részeként;

19. támogatja az európai óceánügyi paktum kötelezettségvállalását egy páneurópai óceánmegfigyelési kezdeményezés létrehozására, amely a tengeri ökoszisztémák jobb megértésének és kezelésének alappillére lehet; megerősített kutatási és innovációs együttműködésre szólít fel az EU-n belül a tengeri tudományos együttműködés megszilárdítása és az EU oceanográfia terén betöltött vezető szerepének megerősítése érdekében;

Kereskedelempolitika és globális óceánpolitikai irányítás

20. hangsúlyozza az EU azon felelősségét, hogy megőrizze vezető szerepét a nemzetközi fórumokon a multilateralizmus előmozdítása, az Egyesült Államokkal való együttműködés, valamint a tengeri fenntarthatóságra és a tisztességes versenyre

vonatkozó globális normák meghatározása révén;

21. üdvözli a halászati szakbizottság által elfogadott határozatot, amely hosszú távú megállapodásokat hoz létre az EU és az Egyesült Királyság között, és 2038. június 30-ig teljes körű kölcsönös hozzáférést biztosít a halászati vizekhez; kéri a Bizottságot, hogy továbbra is határozottan ellenezzen minden olyan egyoldalú döntést, amely de facto csökkentené az uniós halászok hozzáférését az Egyesült Királyság vizeihez;

22. felhívja az EU-t, hogy a halászatról és az óceánokról szóló magas szintű kerekasztal-beszélgetésen keresztül élénkítse Norvégiával való együttműködését a lezáratlan kérdések megválaszolása, valamint az uniós és norvég halászok közötti tisztességes és egyenlő versenyfeltételek biztosítása érdekében;

23. felhívja a Bizottságot, hogy biztosítson nagyobb jogi egyértelműséget a nem fenntartható halászati gyakorlatok tekintetében, amelyek uniós végrehajtási intézkedéseket – többek között kereskedelmi korlátozásokat, például behozatali tilalmakat – vonhatnak maguk után, hogy erősítse az EU képességét a nem fenntartható gyakorlatok globális kezelése terén;

Költségvetési és intézményi intézkedések

24. határozottan kitart amellett, hogy jelentős finanszírozásra van szükség az óceándiplomácia területén, különösen a stratégiai jelentőségű halászati ágazat fenntartása érdekében; aggodalommal állapítja meg, hogy a következő többéves pénzügyi keretre vonatkozó javaslatok szerint a 2028–2034-es időszakra mindössze 2 milliárd EUR-t különítettek el a halászatra és az akvakultúrára, ami alig egyharmada a korábbi finanszírozási szintnek;

25. felhívja a Bizottságot, hogy biztosítsa a halászok és a kék gazdaságban érdekelt felek számára a finanszírozási eszközökhöz való hatékony és egyszerűbb hozzáférést, például az Európai Versenyképességi Alaphoz, amely támogatja a fenntartható kék gazdaságba történő beruházásokat, valamint az EU Szomszédsági, Fejlesztési és Nemzetközi Együttműködési Eszközéhez (Globális Európa), amely támogatja az óceándiplomáciát és a jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászat elleni küzdelemre irányuló erőfeszítéseket, valamint olyan kiegészítő finanszírozási forrásokhoz, mint az Igazságos Átmenet Alap, a REPowerEU, a Horizont Európa és az Európai Beruházási Bank;

°

° °

26. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak és a Bizottságnak.

INDOKOLÁS

Európa tengeri gazdasága jólétének egyik sarokköve: a kék gazdaság évente 250 milliárd euróval járul hozzá a bruttó hozzáadott értékhez, 5 millió munkahelyet biztosít, és elősegíti a globális kereskedelem működését, mivel a nemzetközi kereskedelem értékének 90%-át és az EU külkereskedelmének 80%-át tengeri úton szállítják, az interkontinentális internetes forgalom 99%-át pedig tenger alatti kábeleken keresztül bonyolítják.

A kisüzemi halászat számos part menti közösség számára jelenti a megélhetés alapját, hozzájárul a hagyományok megőrzéséhez és az élelmezésbiztonsághoz, ugyanakkor a generációs megújulás visszaesésével és a munkafeltételek vonzerejének csökkenésével kell szembenéznie. Különösen a Földközi-tengeri térségében a halászflotta túlnyomó többsége kisüzemi hajókból áll, amelyek a régió teljes uniós flottájának mintegy 80%-át teszik ki, és amelyek már most is számos olyan kihívással szembesülnek, amelyek befolyásolják az ágazat vonzerejét és társadalmi-gazdasági fenntarthatóságát.

A közös halászati politika (KHP) az EU kizárólagos hatáskörébe tartozik, és az EU élelmezésbiztonsági és környezetvédelmi politikájának egyik alappillére, amely a környezeti, társadalmi és gazdasági fenntarthatóságra, a regionális együttműködésre és a tudományos alapú döntéshozatalra épül.

Az EU rendelkezik a világ legnagyobb kizárólagos gazdasági övezetével (EEZ), és már most is elkötelezett erőforrásainak a jövő generációi számára történő megóvása mellett. A tengeri területének mérete, gazdasági súlya, valamint jogi és szabályozási vezető szerepe miatt az EU így egyedülálló helyzetben van ahhoz, hogy vezető szerepet töltsön be a globális óceánpolitikai irányítás terén.

Az óceándiplomácia már nem választható külpolitikai eszköz, hanem stratégiai jelentőséggel bír Európa biztonsága, kereskedelme, környezeti fenntarthatósága és gazdasági rezilienciája szempontjából. Egy koherens uniós óceándiplomáciai charta segítségével befolyásolni lehetne a kereskedelmi partnereket, kötelező erejű fenntarthatósági kötelezettségeket lehetne előírni, biztosítani lehetne a készletekhez való méltányos hozzáférést, és hatékonyabbá lehetne tenni a tengeri védett területeket.

A halászat és az akvakultúra stratégiai eszközök az élelmezésbiztonság és a vidékfejlesztés szempontjából. Fontos elismerni a halászok nagyobb identitását és szerepét a tengeri környezet őrzőiként, a környezetturizmus előmozdítóiként és a part menti közösségek helyi fejlődésének motorjaiként. A környezetvédelmi intézkedések nem áshatják alá a társadalmi-gazdasági életképességet.

A tengeri eredetű élelmiszerek behozatalától való túlzott függőséget önellátásra ösztönző politikákkal kell enyhíteni azáltal, hogy a harmadik országokat azonos környezetvédelmi és szociális normák betartására, valamint a tisztességtelen verseny megelőzésére kötelezik. A fenntartható kék gazdaság keretében meg kell erősíteni a halászok és más tengeri érdekelt felek közötti együttműködést olyan területeken, mint a tengeri területrendezés, a megújuló energiaforrások kiaknázása, a tengeri eredetű élelmiszerek ellátási láncának szervezése, a körforgásos gazdaság és a diverzifikáció.

A halászatban érdekelt felek és az uniós intézmények közötti bizalmat a jobb átláthatóság, az

értékelés és a szakpolitika-fejlesztési folyamatokban való részvétel révén kell helyreállítani. Elengedhetetlen a nemzetközi tudományos együttműködés és a tengeri kutatásba történő nagyobb beruházás a globális kihívások megválaszolása és a tényeken alapuló szakpolitikai döntéshozatal támogatása érdekében.

Létfontosságú az Egyesült Államokkal való szoros együttműködés, például a Nemzeti Óceán- és Légkörkutatási Hivatal (NOAA) révén, elismerve a transzatlanti partnerségek szerepét az óceánpolitikai irányítás és a tudomány előmozdításában. Sajnálatos az Egyesült Államok kilépése több multilaterális szervezetből, ami meggyengítette a közös fellépést.

A közös halászati politikát (KHP) célkitűzései eléréséhez megfelelő és stabil finanszírozással kell támogatni.